

## Zaprzeczenie ojcostwa cz. 2

**Anna Madajczyk-Pietrzak, Dział Prawny OIL w Łodzi**

W poprzednim numerze „Panaceum” wyjaśniłam, czym jest domniemanie pochodzenia dziecka, poruszyłam zagadnienie ojcostwa będącego następstwem zabiegu *in vitro* oraz omówiłam, kto może wystąpić z powództwem o zaprzeczenie ojcostwa.

Dziś omówię m.in. właściwość sądu, terminy, opłaty sądowe oraz wpływ wyroku zaprzeczającego ojcostwo na władzę rodzicielską i obowiązek alimentacyjny.

### **Właściwość sądu**

Pozew o zaprzeczenie ojcostwa wnosi się do sądu rejonowego w okręgu, w którym pozwany ma miejsce zamieszkania. W sytuacji, kiedy pozwany nie ma miejsca zamieszkania w Polsce, właściwość sądu oznacza się na podstawie miejsca pobytu pozwanego w Polsce. Natomiast jeśli miejsce pobytu pozwanego nie jest znane lub nie leży w Polsce, wówczas właściwym będzie sąd ostatniego miejsca zamieszkania pozwanego w Polsce.

Może wystąpić również taka sytuacja, kiedy właściwości nie da się ustalić z uwagi na brak przesłanek wynikających z powyższych uregulowań. W takiej sytuacji powództwo wytacza się wyłącznie przed sąd miejsca zamieszkania powoda.

### **Termin do wytoczenia powództwa**

Powództwo o zaprzeczenie ojcostwa należy wnieść do sądu w terminie ustawowym, wskazanym w przepisach. Jest to termin zawity, co oznacza, że w sytuacji jego niedotrzymania, uprawnienie wygasa i odpowiednio wynosi:

- dla męża matki – rok od dnia, w którym dowiedział się on o tym, że nie jest ojcem dziecka, jednak nie później niż do dnia osiągnięcia przez dziecko pełnoletności;
- dla matki – rok od dnia, w którym matka dziecka dowiedziała się o tym, że dziecko nie pochodzi od jej męża, jednak nie później niż do dnia osiągnięcia przez dziecko pełnoletności;
- dla dziecka – rok od dnia, w którym dziecko dowiedziało się, że nie pochodzi od męża swojej matki. Natomiast jeśli dziecko dowiedziało się o tym fakcie, zanim stało się pełnoletnie, to roczny termin biegnie od dnia osiągnięcia przez nie pełnoletności.

Jeszcze do niedawna w Polsce funkcjonował przepis, zgodnie z którym, zaprzeczenie ojcostwa było niedopuszczalne po śmierci dziecka. Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z 26 listopada 2013 r. uznał tę regulację za niezgodną z przepisami Konstytucji RP i Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Wspomniany przepis utracił moc z dniem 4 grudnia 2013 r.

## **Opłaty sądowe**

Wraz z wniesieniem do sądu pozwu o zaprzeczenie ojcostwa, pamiętać należy o dokonaniu stosownej opłaty. W tym przypadku jest to opłata stała wynosząca 200 zł. W sytuacji, kiedy w jednym pozwie żądamy zaprzeczenia ojcostwa w stosunku do więcej niż jednego dziecka, wówczas opłatę stałą mnożymy odpowiednio razy liczba dzieci. Zaprzeczenie ojcostwa w stosunku do każdego dziecka należy traktować jako odrębne powództwo i od każdego z nich należy uiścić osobną opłatę.

## **Zasady ponoszenia kosztów**

Sąd Najwyższy w postanowieniu z 7 czerwca 1973 r. stwierdził, że ustalając zasady ponoszenia kosztów sądowych między stronami, nie można opierać się na przepisie, który mówi o stronie przegrywającej sprawę, ponieważ wyrok zapada w interesie obu stron.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Najwyższy stwierdził, że w takich sytuacjach zastosowanie powinny mieć przepisy związane z zawarciem ugody przez strony. Jeśli strony zawrą ugodę, wówczas koszty procesu znosi się wzajemnie.

## **Zaprzeczenie ojcostwa a władza rodzicielska i alimenty**

Co do zasady władza rodzicielska przysługuje obojgu rodzicom. Jednak w sytuacji, kiedy sąd wyda wyrok stwierdzający, że określony mężczyzna nie jest ojcem dziecka urodzonego przez jego żonę, wyrok ten wywołuje tzw. skutek wsteczny. Oznacza to, że nie jest on ojcem dziecka od chwili jego poczęcia.

Nieco inaczej wygląda sytuacja, jeśli chodzi o obowiązek alimentacyjny. W takim przypadku skutek w postaci wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego następuje na przyszłość co oznacza, że alimenty dotychczas zapłacone nie ulegają zwrotowi, pomimo stwierdzenia przez sąd, że dany mężczyzna nie jest ojcem dziecka. Nie ma znaczenia, czy mężczyzna płacił alimenty dobrowolnie, czy na podstawie wyroku zasądzającego alimenty. Mężczyzna, którego ojcostwo zostało zaprzeczone, będzie zwolniony z tego obowiązku na przyszłość. Od czasu uprawomocnienia się wyroku uchylającego jego ojcostwo, obowiązek płacenia przez niego alimentów ustaje. Oznacza to, że nawet jeśli alimenty są już prawomocnie zasądzone, ale jeszcze nie

wyegzekwowane, to mężczyzna może żądać ustalenie przez sąd, że jego obowiązek alimentacyjny wygaś co do świadczeń do tej chwili niespełnionych.

Panaceum 5/2025